

KH 19.2.2024

Nurmeksen kaupungin omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohje

NURMEKSEN KAUPUNGIN OMISTAJAOHJAUKSEN PERIAATTEET JA KONSERNIOHJE

Sisällys

1.1	KAUPUNKISTRATEGIA JA OMISTAJAPOLITIikka	2
1.2	OMISTAJAOHJAUKSEN PERIAATTEET	2
1.3	KONSERNIOHJEEN TARKOITUS JA TAVOITE	4
1.4	SOVELTAMISALA	4
1.5	KONSERNIOHJEEN KÄSITTELY JA HYVÄKSYMINEN	5
1.6	KONSERNIOHJEEN SITOVIUUS	5
1.7	KAUPUNGIN TOIMIELINTEN JA VIRANHALTIJOIDEN TOIMIVALLAN JAKO	5
1.8	KAUPUNKIKONSERNIN TALOUDEN JA INVESTOINTIEN SUUNNITTELU JA OHJAUS	6
1.9	KONSERNIVALVONNAN JA RAPORTOINNIN SEKÄ RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN	6
1.10	KAUPUNGIN LUOTTAMUSHENKILÖIDEN TIETOJENSAANTIOIKEUDEN TURVAAMINEN	7
1.11	VELVOLLISUUS HANKKIA KAUPUNGIN KANTA ASIAAN ENNEN PÄÄTÖKSENTEKOA.....	8
1.12	KONSERNIN SISÄISET PALVELUT	9
1.13	KAUPUNGIN TYTÄRYHTEISÖJEN HALLITUSTEN KOKOONPANO JA NIMITTÄMINEN	9
1.14	KAUPUNGIN TYTÄRYHTEISÖJEN HYVÄ HALLINTO- JA JOHTAMISTAPA	10
1.15	TIEDOTTAMINEN	10
1.16	KAUPUNKIKONSERNIN TARKASTUS	11
1.16.1	Tilintarkastus.....	11
1.16.2	Tarkastuslautakunta.....	11
1.16.3	Sisäinen tarkastus.....	11

1.1 Kaupunkistrategia ja omistajapolitiikka

Tämä konserniohje on laadittu noudattaen Kuntaliiton v. 2017 antamaa suositusta, jossa on otettu huomioon kuntalaissa tapahtuneet muutokset.

Kuntalaissa on tarkennettu ja laajennettu erityisesti omistajapolitiikkaa ja konserniohjausta koskevia säännöksiä. Kuntakonsernin johtaminen vaatii aikaisempaa suurempien kokonaisuuksien hallintaa ja aktiivista omistajuutta. Strateginen konsernijohtaminen edellyttää selkeitä tavoitteita omistajuudelle: mitä omistetaan, mitä lisäarvoa omistuksella tavoitellaan, miten omistuksen tuloksellisuutta seurataan. Kuntalaki edellyttää, että kunnilla on yksi kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista, myös omistajapolitiikasta. Talousarviossa päätetään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden lyhyen aikavälin tavoitteista, joilla kuntastrategiaa toteutetaan. Kuntakonsernia tarkastellaan entistä enemmän myös taloudellisena kokonaisuutena, muun muassa kriisikuntakriteerit ovat konsernitasolla. Valtuusto päättää omistajapoliittisista periaatteista ja hyväksyy konserniohjeet.

Omistajapolitiikka on osa kuntalain 37 §:n tarkoittamaa kuntastrategiaa, jonka valtuusto hyväksyy. Omistajapolitiikassa määritetään, missä kaupungin on perusteltua olla mukana omistajana ja sijoittajana. Omistajuuden tulee olla pitkäjänteistä, systemaattista ja tehokasta.

Kaupungin omistajuus perustuu lähtökohtaisesti kaupunkikonsernin ja kaupunkilaisten edun toteuttamiseen. Omistajuus on strategista ja omistajuudella tavoitellaan taloudellista ja/tai toiminnallista hyötyä pitkällä aikavälillä. Omistaminen ei ole kaupunkikonsernin perustehtävä, vaan omistamisen tarkoituksena on tukea palvelujen järjestämistä, kaupungin taloutta tai kaupungin strategiaa, yhteiskunnallisia, elinkeino-, liikunta-, kulttuuri- ym. poliittisia tavoitteita. Omistamisella voidaan edistää myös kaupungin kestävä kehityksen tavoitteita.

Nurmeksien kaupungin omistajapoliittiset linjaukset määritetään tätä ohjetta täydentäen kaupunginvaltuuston päätettäväksi myöhemmin laadittavissa omistajapoliittisissa linjauksissa sekä mahdollisissa muissa omistajapolitiikkaa koskevissa päätöksissä.

Konkreettisesti omistajapolitiikkaa toteutetaan omistajapoliittisten linjausten yhteydessä yhteisöille määritettävissä yksilöllisissä linjauksissa sekä valtuuston asettamissa talousarvioletavoitteissa. Omistajapoliittisilla linjauksilla varmistetaan kaupunkikonsernin kokonaisedun toteutuminen.

1.2 Omistajaohjauksen periaatteet

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Konserniohje on omistajaohjauksen keskeinen väline. Lisäksi kaupunginvaltuusto kaupunkikonsernin ylimpänä päättävänä elimenä asettaa kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden keskeiset tavoitteet.

Kuntalain 46§:n mukaan omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Toimenpiteet voivat liittyä ainakin perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestysmääräyksiin, muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräysvallan käyttöön.

Omistajaohjauksella varmistetaan, että kaupungin tytäryhteisöjen toiminnassa toteutuu kaupunkikonsernin tavoitteet ja kokonaisuus. Omistajaohjaus on avointa, aktiivista, pitkäjänteistä ja johdonmukaista niin, että tytäryhteisöt liittyvät strategiseksi osaksi kaupunkikonsernin johtamista ja toimintaa. Kaupunki edesauttaa tytäryrityksiensä menestystä sekä turvaa pitkäjänteisen ja joustavan operatiivisen toiminnan edellytykset. Tiedonkulun on oltava avointa ja säännöllistä. Toimiva omistajaohjaus edellyttää säännöllistä vuoropuhelua emon ja tytäryhteisöjen kesken. Lisäksi tytäryhtiön on annettava kuntalaisille riittävät tiedot toiminnastaan.

Kaupunki edellyttää tytäryhteisöiltä, että

- tytäryhteisöt huolehtivat lainsäädännön asettamien velvoitteiden täyttämisestä,
- tytäryhteisöt huolehtivat kaupungin kanssa yhdessä sovittujen tavoitteiden mukaisesta vaikuttavuudesta sekä toimintansa kustannustehokkuudesta,
- tytäryhteisöt ovat vastuullisia työnantajia, ja että
- tytäryhteisöt toimivat ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästi

Omistajaohjauksen periaatteet käsitellään ja päivitetään tarvittaessa. Tytäryhtiöiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet määritetään Nurmeksen kaupungin talousarvion yhteydessä vuosittain.

Nurmeksen kaupungin omistajaohjauksen keskeiset periaatteet ovat seuraavat:

1. Kaupunki on vastuullinen, aktiivinen, pitkäjänteinen ja johdonmukainen omistaja, joka turvaa tytäryhtiöidensä pitkäjänteisen ja joustavan operatiivisen toiminnan edellytykset.
2. Omistamiselle määritellään strategiset, toiminnalliset ja liiketaloudelliset perusteet.
3. Omistamisen tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan säännöllisesti.
4. Yksittäisen yhtiön omistamiseen liittyvässä tarkastelussa otetaan konsernin kokonaisuus huomioon.
5. Kaupunki ei perusta yhtiöitä toimialoille, joilla on toimivat markkinat, ellei omistukselle ole strategisia perusteita. Tällöinkin turvataan kilpailuneutraaliteetti julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan välillä.
6. Samalla toimialalla ja asiakassegmentillä toimii vain yksi kaupungin omistama yhtiö.
7. Kaupunki ei rahoita omistamiensa yhteisöjen toimintaa muiden omistajien puolesta ilman erillistä päätöstä.
8. Yhtiöille asetetaan selkeät ja mitattavat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet.
9. Kaupunki ei pääomita pitkällä aikavälillä kannattamatonta liiketoimintaa, ja pääomittaminen vaatii aina perusteelliset selvitykset.
10. Yksittäisen yhtiön liiketoiminnan ja rahoituksen riskit eivät saa muodostua liian korkeiksi konsernin kokonaisriskeihin nähden.
11. Mahdolliset näkemuserot omistajan ja tytäryhtiöiden välillä pyritään ratkaisemaan neuvottelemalla.
12. Omistajaohjauksessa otetaan huomioon kutakin tytäryhteisöä koskevat lainsäädännön ja muun ulkoisen sääntelyn vaatimukset

Kaupunginhallitus vastaa omistajaohjauksen periaatteiden toimeenpanosta.

1.3 Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Konserniohjeen tarkoituksena on yhdenmukaistaa konserniohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kaupunkikonsernia ja kaupungin muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kaupunkikonsernin kokonaisuus huomioon ottaen.

Konserniohjeen tavoitteena on kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnan läpinäkyvyyden lisääminen, kaupungin yhteisöistä saaman tiedon laadun parantaminen ja tiedonkulun tehostaminen.

Kuntalain 47 § mukaan konserniohjeessa on annettava tarpeelliset määräykset ainakin:

- 1) kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta;
- 2) konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä;
- 3) tiedottamisesta ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaamisesta;
- 4) velvollisuudesta hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa;
- 5) konsernin sisäisistä palveluista;
- 6) kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanosta ja nimittämisestä;
- 7) kunnan tytäryhteisöjen hyvästä hallinto- ja johtamistavasta.

1.4 Soveltamisala

Nurmeksen kaupungin konserniohje koskee ainoastaan tytäryhteisöjä.

Tytäryhteisö on yhteisö, jossa kaupungilla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta.

Nurmeksen kaupungilla katsotaan olevan kirjanpitolain mukaisesti määräysvalta konserniyhteisössä, kun sillä on:

- 1) enemmän kuin puolet yhteisön kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänten enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen; tai
- 2) oikeus nimittää tai erottaa enemmistö yhteisön hallituksen tai siihen verrattavan toimielimen jäsenistä taikka sellaisen toimielimen jäsenistä, joilla on tämä oikeus, ja oikeus perustuu samoihin seikkoihin kun 1) kohdassa mainittu määräenemmistö; tai
- 3) kaupunki muuten tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa yhteisössä.

Ajantasainen tieto Nurmeksen kaupungin tytäryhteisöistä löytyy Nurmeksen kaupungin internet-sivuilta osoitteesta: <https://www.nurmes.fi/kaupunkikonserni>

1.5 Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeen hyväksyy Nurmeksen kaupunginvaltuusto. Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kaupungin tytäryhteisöjen hallituksissa. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen. Asian käsittelystä tytäryhteisössä on toimitettava pöytäkirjan ote Nurmeksen kaupungin kirjaamoon.

1.6 Konserniohjeen sitovuus

Kaupunkikonsernissa hyväksytyä konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kaupunki ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti konsernijohtolle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta. Konserniohjeen noudattamatta jättäminen voi kuitenkin johtaa vahingonkorvausvastuuseen, mikäli sen noudattamatta jättämisen seurauksena on merkittävää haittaa tai vahinkoa tytäryhteisölle tai omistajalle.

1.7 Kaupungin toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallan jako

Konsernijohton eri toimielinten tehtävistä on säädetty kuntalaissa ja määrätty tarkemmin kaupungin hallintosäännössä. Konsernijohto voi antaa yksityiskohtaisempaa ohjausta konserniohjeessa mainituista asioista.

Konsernijohtolla tarkoitetaan kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa. Kaupunginhallitus on ylin toimeenpaneva elin, joka ohjaa kaupunkikonsernia. Kaupunginjohtaja johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupungin konserniohjausta. Lisäksi kaupungin viranhaltijoita voidaan nimetä edustamaan kaupunkia yhtiöiden hallitusten kokouksiin läsnäolo- ja puheoikeudella.

1.8 Kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisölle toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, jotka on johdettu kaupunkistrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta.

Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisön kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kaupunkikonsernin kokonaisedun mukaista.

Tytäryhteisön taloussuunnitelmassa tulee ottaa huomioon valtuuston tytäryhtiöille asettamat tavoitteet. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto tukee asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kaupungin talousarviossa ja – suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kaupunkikonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kaupungille sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee viipymättä tiedottaa konsernijohtoa mm. merkittävistä muutoksista mainittujen yhtiöiden liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista.

1.9 Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen

Konserniraportointi

Kaupungin tytäryhteisön on annettava kaupungin konsernijohtolle kaupunkikonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Raportoinnissa noudatetaan konsernijohton antamia tarkempia ohjeita ja aikatauluja. Tytäryhteisöllä tulee olla raportointia varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät.

Kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityisiä syitä. Kaupunkikonsernin kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitotapaa.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kaupungille tiedot konsernitalinpäätöksen laatimista varten. Konsernijohto tai muu konsernijohtoon määrittelemä taho (esim. talousjohto) antaa tarkemmat ohjeet konsernitalinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

Konsernivalvonta ja riskienhallinta

Konsernijohton tehtävänä on valvoa tytäryhteisöjen sisäisen valvonnan järjestämistä ja riskienhallintaa.

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan tytäryhteisöjen toiminnalle asetettujen tavoitteiden, tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaa, analysointia ja raportointia sekä konserniohjeen noudattamisen ja riskienhallintajärjestelmän toimivuuden seurantaa. Konsernivalvontaa tukevat kaupungin asettamat tavoitteet sekä tytäryhteisöjen kanssa yhdessä sovitut tunnusluvut.

Tytäryhteisöt vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä valtuuston hyväksymien perusteiden mukaisesti (Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistus Kaupunginvaltuusto 02.09.2020 § 56).

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen kuuluu tytäryhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle. Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisössä on määritelty sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet ja menettelyt osaksi johtamista ja päätöksentekoa ja että yhteisössä seurataan valvonnan toimivuutta. Tytäryhteisön toimitusjohtajan tai vastaavan on huolehdittava riittävän ja toimivan sisäisen valvonnan toteuttamisesta ja ylläpitämisestä sekä toimivuuden varmistamisesta.

Tytäryhteisöjen hallitusten on huolehdittava siitä, että riskienhallinnan periaatteet on määritelty ja että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan.

Tytäryhteisöjen tulee raportoida konsernijohtolle merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävydestä. Käytännössä raportointi toteutetaan tytäryhteisön hallituksen laatimassa toimintakertomuksessa (tai vastaava), jossa tulee selostaa hallituksen tietoon tulleet merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät sekä periaatteet, joiden mukaan sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty. Tämän lisäksi tytäryhteisön hallituksen on raportoitava viipymättä konsernijohtolle, jos yhtiön toimintaan liittyvän merkittävän riskin realisoituminen on todennäköistä.

Tytäryhteisöjen vastuulla on huolehtia riskien vakuuttamisesta ja siitä, että vakuutukset ovat riittävän kattavat.

1.10 Kaupungin luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen

Kaupungin luottamushenkilöllä on oikeus saada kaupungin viranomaiselta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimessaan tarpeellisina, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti konsernijohtolle, ensisijaisesti kaupunginjohtajalle.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamiaan tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli asiakirjat ovat salassa pidettäviä. Salassa pidettävien asiakirjojen osalta luottamushenkilöltä voidaan pyytää kirjallinen kiittäminen siitä, että hän on vastaanottanut salassa pidettäviä tytäryhteisöä koskevia asiakirjoja.

1.11 Velvollisuus hankkia kaupungin kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Tytäryhteisön on jo asian valmisteluvaiheessa hankittava omistajan ennakkokäsitys tehdessään päätöstä merkittävästä asiasta. Velvollisuus omistajan ennakkokäsityksen hankkimiseen on ensisijaisesti yhteisön hallituksen puheenjohtajalla. Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on hankittu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä hallituksen kokouksessa, kun merkittävästä asiasta tehdään päätös.

Ennakkokäsityksen pyytäminen on osa tytäryhteisön ja emon välistä kanssakäymistä ja sen hankkimisella varmistetaan, että yhtiön päätöksentekoelimellä on ennen päätöksentekoa tiedossa omistajan näkemys merkittävästä asiasta.

Lopullinen päätösvalta ja vastuu ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta on kuitenkin aina yhteisön omalla päätöksentekoelimellä, vaikka kaupungin ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

Ennakkokäsitystä konsernijohdolta pyydetään ainakin seuraavista asioista (viite: Suomen Kuntaliitto 2017 suositus <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2017/1854-kunnan-konserniohje>):

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntaan
- hallituksen yhtiökokoukselle tekemästä voitonjakoehdotuksesta
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä ja sen merkittävät muutokset (konsernijohdon informointi, jotta konsernijohdo voi ilmoittaa kantansa ennen yhtiön hallituksen päätöksentekoa).
- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset
- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiötä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö

- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimuksiin perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin

1.12 Konsernin sisäiset palvelut

Hankinnat

Tytäryhteisöjen on järjestettävä hankintatoimensa niin, että hankintalainsäädännön vaatimukset tulevat huomioituksi. Tytäryhteisöt voivat käyttää hankinnoissaan myös kaupunkikonserniin kuuluvia hankintapalveluja.

Kaupunkikonsernin hankinnoissa on noudatettava hyvää hallintotapaa. Hankintojen yhteydessä ei saa antaa eikä ottaa vastaan lahjoja tai siihen verrattavia palvelusuorituksia.

Sijoitus- ja rahoitustoiminta

Konsernin lainarahoituksen järjestämisessä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan keskittämistä saatavia etuja. Yhteisöjen tulee esittää tiedossaan olevat keskitetyt lainoitus- ja takaustarpeensa kaupungille talousarvion valmistelun yhteydessä, ja sopia kaupunginjohtajan ja talousjohtajan kanssa lainoituksen järjestämistavasta. Lainojen vakuusjärjestelyistä tulee aina neuvotella kaupunginjohtajan ja talousjohtajan kanssa ennen päätöksentekoa.

1.13 Kaupungin tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Hallintosäännössä määritelty toimielin (Nurmeksen kaupunginhallitus) päättää hallitusjäsen ehdokkaiden nimeämisestä tytäryhteisöjen hallitukseen. Yhtiöiden hallitus valitaan kunkin yhteisön yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaan. Konserniyhtiöiden hallitukset valitaan yhtiökokouksissa.

Yhtiöiden hallitusjäsenien asettamisessa tulee pyrkiä hallitustyöskentelyn jatkuvuuden turvaamiseen

Kuntaenemmistöisissä yhtiöissä hallitusjäsen ehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytäryhteisöjen hallitukseen voidaan nimetä myös kuntakonsernin ulkopuolisia henkilöitä.

Kaupungin tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on kuntalain 47 §:n mukaan otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus (substanssiosaaminen). Myös raportoinnin, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuntemus on oleellista laadukkaassa hallitustyöskentelyssä. Hallituksen jäseneltä edellytetään riittävästi aikaa tehtävän asianmukaiseen hoitamiseen.

Hallitustehtävän laadukkaan hoitamisen kannalta on tarkoituksenmukaista, että luottamushenkilö on hallituksen jäsenenä samanaikaisesti enintään kahdessa yhtiössä. Laajalla osaamis pohjalla hallituksessa pyritään varmistamaan omistajan näkökulma yhtiön strategisessa toiminnassa sekä kuntaomisteisen yhtiön erityispiirteiden huomioon ottaminen. Hallituksella tulee olla kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Hallitusten jäsenet tulee perehdyttää hallitustyöskentelyyn esim. koulutuksen avulla.

Hallituksen jäsenten palkkiosta päättää yhtiökokous. Konserniyhtiöissä kokouspalkkio seuraa Nurmeksen kaupungin voimassa olevaa palkkiosääntöä.

1.14 Kaupungin tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

Kaupunkikonsernin hyvästä hallinto- ja johtamistavasta laaditaan erillinen ohje, jonka kaupunginhallitus ja tytäryhteisöjen hallitukset hyväksyvät. Ohjeessa määritetään kaupungin ja tytäryhteisöjen väliset sekä tytäryhteisöjen sisällä noudatettavat hyvän hallinto- ja johtamistavan periaatteet sekä niiden mukaiset menettelytavat.

Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevalla ohjeella tarkennetaan konserniohjetta sekä yhtenäistetään kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen hallinto- ja johtamiskäytäntöjä ja siten varmistetaan osaltaan, että kaupungin omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tuloksellisesti kaupunkikonsernin kokonaisuutena turvaten. Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva ohje ohjaa myös yleisohjeena kuntaa yhtiökokouksissa edustavia ja muita kunnan puolesta omistajaohjausta käyttäviä.

1.15 Tiedottaminen

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kaupungin on tiedotettava kaupungin toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kaupungin toiminta käsittää kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Yhteisön on myös oma-aloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan. Yhteisöllä on velvollisuus informoida konsernijohtoa ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa. Yhteisön tiedottamisen on tuettava kaupunkikonsernin asettamia tavoitteita.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kaupungin puolesta kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kaupungin yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Kaupunginjohtaja antaa tarvittaessa tarkempia ohjeita viestintään ja tiedottamiseen liittyvissä asioissa.

1.16 Kaupunkikonsernin tarkastus

1.16.1 Tilintarkastus

Kaupungin tytäryhteisön tilintarkastajaksi valitaan kaupungin tilintarkastusyhteisö.

1.16.2 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty kuntalain 121 §:ssä. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on muun muassa arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Käytännössä tarkastuslautakunta huolehtii tilintarkastuksen kilpailutuksesta, eli tarjouspyynnön ja tarjousvertailun valmistelusta sekä tilintarkastajaehdokkaiden nimeämisestä konserniyhteisöihin. Tilintarkastajan valinnan tytäryhteisöön päättää tytäryhteisön toimielin.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus saada konsernijohtolta tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja kaupunkikonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimitusjohtajan ja/tai hallituksen puheenjohtajan kuultavaksi lautakunnan kokoukseen.

Tarkastuslautakunnan jäseniä koskee salassapitovelvollisuus.

1.16.3 Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Sisäinen tarkastus on riippumaton kaupunginhallituksen ja ylimmän johdon tukitoiminto. Nurmeksen kaupungilla ei ole vakituista sisäisen tarkastuksen yksikköä. Kaupunginhallitus tai kaupunginjohtaja voivat päättää määräaikaisen sisäisen tarkastuksen asettamisesta sisäisen valvonnan tai riskiarvion perusteella.

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus saada tytäryhteisöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa.